

KANSALLISARKISTON STRATEGIA 2025

KANSALLISARKISTON STRATEGIA 2025

Näkökulmia tulevaan

Kansallisarkiston visio

Kansallisarkisto on julkisen tiedon elinkaaren hallinnan johtava asiantuntija- ja tietopalveluorganisaatio sekä laaja-alainen tieteellisen tutkimuksen infrastruktuuri. Se edistää viranomaisten ja yksityisten aineistojen vastaanottoa sähköisessä muodossa sekä asiakirjallisen kulttuuriperinnön asiakaslähtöistä digitointia ja monipuolista käyttöä, tekoälyyn ja tieteen uudistuviin menetelmiin perustuvaa tiedonhallintaa, tiedon avointa saatavuutta ja kestävää kehitystä.

Palvelulupaus

Kansallisarkisto tarjoaa vuonna 2025 asiakkailleen monipuolisia ja tietoturvallisia sähköisiä palveluita, joissa hyödynnetään tekoälyn ja semanttisten järjestelmien tarjoamia mahdollisuuksia.

Se on kansainvälisesti edistyksellinen ja aktiivinen toimija, joka kehittää ja hyödyntää uusia tapoja käyttää ja arkistoida julkista tietoa kestäväällä ja kustannustehokkaalla tavalla.

Se turvaa kansallisesti arvokkaan analogisen ja sähköisen asiakirjallisen kulttuuriperinnön säilymisen tuleville sukupolville.

Se vahvistaa henkilökuntansa osaamista ja ammattitilpeyttä ja edistää sidosryhmien kanssa tehtävää yhteistyötä sekä eettisiä ja kestävää kehitystä tukevia toimintatapoja.

*"Pyörää ei tarvitse
keksiä itse!"*

Kuva: Jussi Nuorteva.

Sisällys

JUSSI NUORTEVA

Kansallisarkiston strategia 2025 – yhteinen visiomme / 8

JARI OJALA

Kansallisarkisto kohti vuotta 2025 / 10

RAIMO LEPISTÖ

Tiedonhallinta ja arkistointi – yhteistyöllä hyvään lopputulokseen / 12

TIINA HÖLTTÄ & VILLE KAJANNE

Ei enää uusia arkistorakennuksia – massadigitointi ja takautuva digitointi parantavat aineistojen saatavuutta / 14

TEPPO YLITALO

Sukututkimus elää verkoissa / 16

KATI KATAJISTO & ANU LAHTINEN

Käsinkirjoitettujen tekstien koneluku avaa suomalaisen yhteiskunnan tietoaarten / 18

EERO HYVÖNEN

Tekoäly ja semanttinen web tarjoavat huikeat mahdollisuudet suurten aineistojen hallintaan / 20

VESA-MATTI OVASKA

”Pyörää ei tarvitse keksiä itse!” – kansainvälinen yhteistyö tukee uudistamista / 22

ANNE WILENIUS

Uuden edessä – Kansallisarkiston ilme seuraa ajan muutosta / 24

KANSALLISARKISTON STRATEGIA 2025

Visio / 26

Kansallisarkiston arvot / 26

Palvelulupaus / 26

Muuttuva toimintaympäristö / 26

UUDISTAVA JA OSALLISTAVA KANSALLISARKISTO / 28

Julkisen tiedon elinkaaren hallinnan ja arkistoinnin keskeisin toimija / 28

Digitaalisten arkistopalveluiden edelläkävijä / 30

Laaja-alainen tieteellisen tutkimuksen infrastruktuuri / 31

Osaava ja pitkäjänteisesti osaamistaan kehittävä organisaatio / 32

Kansallisarkiston strategia 2025 – yhteinen visiomme

JUSSI NUORTEVA

Kansallisarkiston pääjohtaja, valtionarkistonhoitaja

Vuosi 2020 muuttaa maailmaa enemmän kuin kukaan osasi ennustaa vuoden alkaessa. Koronapandemia luo monenlaista epävarmuutta tulevaisuudesta. Mitkä ovat muutoksen vaikutukset maailmantalouteen ja omien maiden ja kansalaistemme talouteen, terveyteen ja hyvinvointiin? Palaammeko vapaaseen liikkuvuuteen ja globaaliin markkinatalouteen vai ryhtyvätkö valtiot sulkeutumaan ja etsimään varmuutta omavaraisuutta vahvistamalla? Johtaako koronapandemia koventuvaan kilpailuun raaka-aineista, energiasta ja elintarvikkeista? Vahvistaako kriisi haluamme vaikuttaa ilmastonmuutokseen vai johtaako se piittaamattomuuteen? Kasvatko erot hyvinvoivien maiden ja kansalaisten välillä vai lisääkö kriisi ymmärrystämme ja haluamme auttaa myös vähäosaisia?

Näistä kysymyksistä emme keskustelleet Suomen Kansallisarkistossa, kun aloitimme loka-marraskuun vaihteessa 2019 vuo-

teen 2025 tähtäävän uuden strategiamme valmistelun. Lähtökohtana oli, että kaikki työntekijät voivat osallistua sen työstämiseen. Se on yhteinen strategiamme, jonka tuloksena on yhteinen visiomme tulevaisuudesta!

Strategiaa valmisteltiin neljässä strategia-ryhmässä, joiden vetäjinä ja raporttoijina olivat nuoremmat virkamiehet Kansallisarkiston eri toimipaikoista. Kaikilla työntekijöillä oli mahdollisuus ilmoittautua työryhmiin. Työskentely tapahtui verkon kautta, sillä Kansallisarkistolla on yhdeksän toimipaikkaa eri puolilla Suomea. Strategiaryhmien tehtävänä oli arvioida tämän päivän tilannetta, luoda yleiskuva arkistotalan kansainvälisestä kehityksestä tulevana vuosina, miettiä muuttuvaa asiakkuutta, visioida tulevaisuuden digitaalisia palveluita ja tehdä ehdotuksia henkilökunnan osaamisen kehittämisestä ja rekrytoinnin painopisteistä.

Vajaan kolmen kuukauden kuluttua työryhmät jättivät ehdotuksensa. Ne käsiteltiin tammikuun lopulla strategiapalaverissa,

*Pääjohtaja, valtionarkistonhoitaja
Jussi Nuorteva 2020. Kuva: Mia Bergqvist.*

jota strategiatyöhön osallistuneet saattoivat seurata verkon kautta. Sen jälkeen strategia käsiteltiin Kansallisarkiston johtoryhmässä ja ulkoisten sidosryhmien edustajista koostuvassa neuvottelukunnassa, jonka opetus- ja kulttuuriministeriö asettaa kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Strategia hyväksyttiin 4.3.2020, jolloin sitä myös esiteltiin koko henkilökunnalle. Viikon kuluttua, 11.3.2020, Maailman terveysjärjestö julisti maailmalla nopeasti leviävän COVID-19 epidemian pandemiaksi.

Onko strategia muuttuneen tilanteen vuoksi vanhentunut jo syntyessään? Näin ei ole, vaan itseasiassa päinvastoin! Kansallisarkisto on voimakkaasti digitalisoinut toimintaansa. Sen asiakkaista jo yli 90% käyttää ensisijaisesti sähköisiä palveluita. Vuoden 2017 alusta lähtien Kansallisarkisto on toiminut yhtenä virastona ja toiminta on siirtynyt yhä enemmän verkkoon. Muutoksen hyödyllisyys on näkynyt pandemian aikana selvästi. Suuri osa henkilökunnasta pystyy etätyöskentelyyn, kokoukset pidetään verkossa ja palvelut on pystytty

pitämään toiminnassa lähes normaalisti. Analogiset tutkijasalipalvelut sen sijaan on suljettu valtioneuvoston päätöksellä. Sähköisesti tilauksia voi silti tehdä ja palvelutoiminnan painopistettä on siirretty entistä enemmän sähköisiin palveluihin.

Kriisitilanne osoittaa sen, että strategiset linjauksemme ovat oikeita ja ne tulisi toteuttaa nopeasti. Digitalisaatio mahdollistaa pääsyn hallinnon ja historiamme lähteisiin. Se antaa mahdollisuuden ylläpitää palveluita ja ohjata viranomaisen asiakirjahallintoa ja arkistointia. Kriisitilanne lisää uskoamme siihen, että vasta hyväksymämme strategia voi toimia majakkana, jonka valo auttaa meitä kulkemaan oikeaan suuntaan ja kehittämään digitaalista toimintaamme tulevana vuosina.

Jyrki Siukosen veistämä Viisas hiiri on Helsingin pienin julkinen veistos. Kuva: Jussi Nuorteva.

Kansallisarkisto kohti vuotta 2025

JARI OJALA

Jyväskylän yliopiston historian professori sekä tutkimus- ja innovaatiotoiminnasta vastaava varadekaani, Kansallisarkiston neuvottelukunnan puheenjohtaja

Digitalisaatio tarkoittaa kulttuurinmuutosta sekä arkistoaineistoja hyödyntävässä tutkimuksessa että tutkimustiedon ja tutkimusaineistojen jakamisessa. Kansallisarkisto on tämän murroksen ytimessä. Digitaaliset arkistoaineistot mahdollistavat avoimen tieteen periaatteiden toteutumisen: aineistot ovat helpommin niin kansalaisten kuin eri alojen tutkijoiden saatavilla ja tutkimusten toisintaminen on entistä vaivattomampaa.

Kansallisarkiston digitaalisten aineistojen monitieteinen hyödyntäminen avaa historian tutkijoille asiantuntijoina loputtomasti yhteistyömahdollisuuksia. Samalla se vahvistaa Kansallisarkiston asemaa yhtenä Suomen tärkeimmistä kulttuurin ja yhteiskunnan tutkimuksen infrastruktuureista.

Digitaaliset aineistot sekä uudenlaiset tavat hyödyntää olemassa olevia aineistoja esimerkiksi käsikirjoitettujen tekstien lukuohjelmien avulla avaavat uusia mah-

*Kansallisarkiston neuvottelukunnan puheenjohtaja, professori Jari Ojala.
Kuva: Jyväskylän yliopisto.*

dollisuuksia tutkimukselle. Isot aineistot ja aineistojen yhdistely, erilaiset hakotoiminnot, tekoäly sekä rekisteriaineistot ovat ennen näkemättömällä tavalla tutkijoiden ulottuvilla. Digitaaliset aineistot mahdollistavat myös syvempien merkitysten ja arvojen kaivamisen isosta datasta. Suuria aineistoja vertailemalla on mahdollista löytää uusia yhteyksiä yksityiskohtien välille.

Muutos vaatii osaamista ja oppimista. Kuluneen kahdenkymmenen vuoden aikana tapa tehdä historian tutkimusta on muuttunut merkittävästi. Digitaaliset verkkoaineistot ovat kaikkien ulottuvilla ja arkistoissa digikamera on korvannut kynän, paperin ja tietokoneen tutkijan työvälineenä. Arkistotutkimus on kuitenkin perustunut yhä aineistojen syväluukuun. Jatkossa perinteisten menetelmien rinnalle tarvitaan uudenlaista osaamista ison ja syvän datan analysointiin.

Yliopistojen haastava tehtävä on kouluttaa Suomeen uusi tutkijapolvi, joka osaa hyödyntää parhaita käytänteitä uudenlaisen aineistojen analysoinnissa. Samalla on

Kansallisarkiston Jyväskylän toimipaikka. Kuva: Tiia Monto, Wikimedia Commons.

huolehdittava siitä, että nykyinen aineisto-osaaminen säilyy ja että perinteiselläkin historian tutkimuksella on nyt ja myös tulevaisuudessa tärkeä paikka suomalaisessa tiedemaailmassa. Vanhoja käsialoja pitää yhä opiskella ja suuri osa etenkin varhaisempien aikojen aineistoista on edelleen käytettävissä vain paperiversioina – ja

digikuvassakin viime kädessä olennaista on sisältö. Lähdekritiikin merkitys ei katoa minnekään, päinvastoin.

Kansallisarkiston asema on tulevaisuudessa entistä tärkeämpi kasvavan tiedon maailmassa. Arkisto vastaa julkisen tiedon elinkaaren hallinnasta sekä yhteiskunnallisesti ja

tieteellisesti tärkeän tiedon arkistoinnista ja käytettävyydestä. Kansallisarkisto ei ole vain varasto, jonne tieto alkuperäisen käytön päätyttyä sysätään säilytettäväksi. Päinvastoin, Kansallisarkisto on dynaaminen tietoyhteiskunnan keidas, josta tieto on löydettävissä ja hyödynnettävissä tutkimuksen ja yhteiskunnan tarpeisiin.

Tiedonhallinta ja arkistointi – yhteistyöllä hyvään lopputulokseen

RAIMO LEPISTÖ
Kansallisarkiston lakimies

- **STRATEGINEN TAVOITE 1.1.**
Asiakirjatiedon elinkaarihallinnan ohjausvastuut ovat selkeät.
- **STRATEGINEN TAVOITE 1.2.**
Digitaalinen arkistointi on ensisijainen arkistointitapa julkishallinnossa.
- **STRATEGINEN TAVOITE 1.4.**
Arkistolaki uudistetaan vastaamaan digitaalisen julkishallinnon tarpeita. Kansainväliset toimintamallit luovat perustan uudistamiselle.

Kansallisarkiston strategisena tavoitteena on, että Kansallisarkisto on julkisen tiedon elinkaaren hallinnan ja arkistoinnin keskeisin toimija, jollainen se on ollut 1980-luvulta alkaen. Digitaalisuus on lisännyt tehtävän merkitystä, kun sähköisten asiakirjatietojen konteksti ja luotettavuus on turvattava ja dokumentoitava koko niiden elinkaaren ajan. Vuoden 2020 alussa

*Kansallisarkiston lakimies Raimo Lepistö.
Kuva: Kansallisarkisto*

Tiedonhallintalautakunta
Informationshanteringsnämnden

*Tiedonhallintalautakunnan logo.
Kuva: Valtiovarainministeriö.*

voimaan tullut tiedonhallintalaki toi tälle sektorille myös toisen toimijan, valtiovarainministeriön asettaman tiedonhallintalautakunnan. Lautakunnan toimialaan kuuluu tiedonhallintalain edellyttämien kuvausten, digitoinnin, tietojen antamistapojen ja asianhallinnan käytäntöjen arviointi, kun taas valtiovarainministeriö vastaa julkishallinnon yhteisten tietovarantojen yhteentoimivuuden yleisestä ohjauksesta.

Toimiva tiedonhallinnan ohjaus edellyttää valtiovarainministeriön, tiedonhallintalautakunnan ja Kansallisarkiston yhteistyötä ja eri osapuolten tavoitteiden yhteensovittamista. Tiedonhallintaa ohjaavien suositusten laadinta tulee tehdä laaja-alaisesti, sillä muunlainen toiminta voi pahimmillaan johtaa osaoptimointiin. Tiettyä tiedonhallinnan osaa ei voi kehittää eikä ohjata kokonaisuudesta irrallaan.

Arkistointi on osa tiedonhallintaa. Se kuuluu tiedonhallintalain soveltamisalaan osittain, kun laki asettaa arkistointiin liittyviä vaatimuksia tietoturvasuutta ja tietojärjestelmien toimintaa säädellössään. Muutoin arkistointiveloitteet sisältyvät arkistolakiin, mutta myös erillislakeihin.

Arkistolaki tarvitsee uudistamista, jotta se saadaan päivitettyä digitaalisen toimintaympäristön edellyttämälle tasolle. Uuden arkistolain ja tiedonhallintalain tulee muodostaa selkeä elinkaaren hallintaan tähtäävä kokonaisuus.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on asettanut arkistolain uudistamisen esiselvityser ryhmän, joka luovuttaa raporttinsa toukokuun lopussa 2020. Raportissa kartoitetaan arkistoinnin nykytilaa, kuvataan suhdetta muuhun lainsäädäntöön ja nostetaan esiin merkittävimpiä haasteita.

Arkistolain uudistamisessa keskeistä on määrittellä tiedonhallinnan ohjaussuhteet ja määräysvallan rajat sekä taata Kansallisarkistolle kansainvälisen mallin mukaisesti

Vapaaehtoisdigitointia Kansallisarkistossa. Kuva: Kansallisarkisto.

edelleen kattava vaikutusvalta arkistojen muodostamiseen, missä keskeisiä tekijöitä ovat arvomääritys ja seulonta. Käsitteet vaativat yhdenmukaistamista, sillä tietosuojalainsäädäntö ja tiedonhallintalaki ovat muuttaneet suuresti tiedonhallinnan suomalaista terminologiaa. Huomioon on otettava myös kansainvälisen terminologian vastaavuus sekä oikeusministeriön vastuulla olevat julkisuuslain päivitystarpeet.

Kansallisarkisto digitalisoi toimintaansa voimakkaasti. Sillä on kumppaneineen

käynnissä useita projekteja, joissa sähköistä arkistointia ja tietojen saatavuutta edistetään. Uudistettavan lainsäädännön tuleekin tarjota riittävät mahdollisuudet uusien analysointityökalujen, tiedon louhinnan ja tekoälyn käyttöön. On luotava selkeät pelisäännöt, jotka yhteensovitetaan perustuslain turvaaman tieteellisen tutkimuksen vapauden, uudet digitaaliset toimintatavat, tietojen käyttörajoitukset ja tutkimuksen eettiset periaatteet.

Ei enää uusia arkistorakennuksia – massadigitointi ja takautuva digitointi parantavat aineistojen saatavuutta

TIINA HÖLTTÄ

Suunnittelija, Kansallisarkisto

VILLE KAJANNE

Ylitarkastaja, projektipäällikkö, Kansallisarkisto

Japanin parlamentin asiantuntijat tutustumassa Kansallisarkiston massadigitointi-hankkeeseen. Ylitarkastaja Ville Kajanne esittelee, taustalla suunnittelija Tiina Hölttä. Kuva: Jussi Nuorteva.

STRATEGINEN TAVOITE 1.2.

Digitaalinen arkistointi on ensisijainen arkistointitapa julkishallinnossa.

STRATEGINEN TAVOITE 4.3.

Kansallisarkiston tavoitteena on, ettei Suomessa enää rakenneta uutta arkistotilaa analogisille aineistoille. Tavoite saavutetaan panostamalla aineistojen vastaanottoon digitaalisessa muodossa, viranomaisilla vielä olevan aineiston massadigitointiin sekä jo vastaanotettujen aineistojen takautuvaan digitointiin.

Suomen valtionhallinnossa on vielä 135 hyllykilometriä pysyvästi säilytettäviä analogisia asiakirjoja. Kansallisarkistoon ne on tarkoitus siirtää sähköisessä muodossa. Toteuttamisesta vastaa Kansallisarkiston massadigitoinnin palvelu. Työ vaatii aikaa, mutta se on tehokkain tapa ehkäistä arkistotilojen lisärakentamistarve ja pysyvät vuokratkustannukset. Keskitetty massadigitointi on myös tehokkaampaa kuin viranomaiskohtainen hajautettu digitointi. Se tarjoaa yhdenmukaisen toimintatavan, johon kuuluvat huolellinen laadunvarmis-

taminen, aineistojen kulttuurihistoriallisen arvon määrittäminen sekä digitoitujen aineistojen hävittäminen prosessin lopuksi. Tärkeimmät aineistot ja edustava kokoelma tyyppiaineistoja kultakin aikakaudelta säilytetään myös analogisesti.

Strategisena tavoitteena on hajauttaa massadigitointia Kansallisarkiston eri toimipaikkoihin. Silloin saavutetaan säästöjä aineistosiirroissa, luodaan työ- ja elinkeinomahdollisuuksia alueellisesti sekä edistetään digitointiosaamista. Hajauttaminen antaa mahdollisuudet yhteistyöhön vahvasti autonomisen kuntasektorin kanssa. Kansallisarkistolla on jo jonkin verran kokemusta kuntien kanssa tehtävistä säilytys- ja tietopalveluratkaisuista. Ennen kuin yhteistyö digitointituotannossa konkretisoituu, tulee yhteiset metatieto- ja käyttöliittymät laajentaa uusien organisaatioiden käyttöön.

Massadigitointi edistää myös viranomaisen yhdenmukaista sähköistä tiedonhallintaa, kun perinteiset raja-aidat madaltuvat – ja toivottavasti vähitellen häviävät

– yhteisten rajapintojen ja käyttöliittymien vaikutuksesta. Sähköistä tiedonhallintaa parantaa merkittävästi myös massadigitoinnin prosessiin kuuluva sähköisen arkistoinnin palvelu. Sen ytimenä on Kansallisarkiston lakisäätöinen oikeus päättää arkistoitavista viranomaisaineistoista ja niiden säilytysmuodosta. Kokonaisuutta vahvistaa mahdollisuus ottaa vastaan ja säilyttää yksityisarkistoja.

Kansallisarkiston sisällöntunnistusratkaisut lisäävät aineistojen saavutettavuutta ja käytettävyyttä. Tietoaineistoista tulee näkyvämpiä ja helpommin ja monipuolisemmin käytettäviä. Se edistää kansalaisten ja tutkijoiden oikeutta käyttää julkista tietoa ja lisää tasa-arvoista pääsyä aineistoihin ajasta ja paikasta riippumatta.

Massadigitoinnissa kehitettyjä prosesseja on tärkeää soveltaa myös Kansallisarkistossa jo säilytettävän aineiston takautuvaan digitointiin. Tavoitteena on, että Suomen historian eri aikakausien aineistot ovat lopulta kaikkien helposti käytettävissä digitaaliossa muodossa. Se vähentää tarvetta

Aineistojen sijoittamista Kansallisarkiston Mikkelin keskusarkistoon. Akti 1/2018.

Kuva: Mikko Kankainen.

antaa analogisia aineistoja asiakkaille, säästää niitä kulumiselta ja varmistaa niiden säilymisen tuleville sukupolville.

Sukututkimus elää verkoissa

TEPPO YLITALO

Suomen Sukututkimusseuran puheenjohtaja

STRATEGINEN TAVOITE 2.3.

Takautuva digitointi vastaa tutkijoiden ja tutkimushankkeiden tarpeita. Kansallisarkisto edistää asiakas- ja vapaaehtoisdigitointia ja tarjoaa digitointia maksullisena palveluna etenkin julkishallinnon organisaatioille. Joukkoistamista ja vapaaehtoistoimintaa hyödynnetään ottaen lähtökohtaisesti huomioon aineistoturvallisuus ja tekijöiden riittävän osamisen varmistaminen.

Sukututkimus on Suomessa suositumpaa kuin koskaan aiemmin. Ja helpompaa. Siinä missä vielä joku aika sitten pyritettiin mikrofilmirullia, kirjoitettiin perhekortteja ja piirrettiin sukupuita, nyt monet lähteet, tutkimustavat ja tuotoksetkin ovat digitaalisia. Sukututkimusta voi todella tehdä vaikka kotisohvalla.

Kansallisarkisto on sähköisen sukututkijan parhaita ystäviä. Haluankin tässä yhteydessä lämpimästi kiittää pääjohtaja

Suomen Sukututkimusseuran puheenjohtaja Teppo Ylitalo. Kuva: Suomen Sukututkimusseura.

Suomen Sukututkimusseuran vaakuna. Kuva: Suomen Sukututkimusseura.

Jussi Nuortevaa ja koko Kansallisarkiston joukkoa erinomaisesta yhteistyöstä, joka on ulottunut yhteisestä suunnittelusta aina erilaisiin tapahtumiin ja joukkoistamistempauksiin.

Eteenpäin katsoessa digitaalisuuden merkitys näyttää entistäkin suuremmalta. Se on sekä haaste että mahdollisuus. Päällimmäisenä on tietysti asiakirjojen digitoinnin jatkaminen. Työn riittävä resursointi ja vähittäinen ulottaminen myös paikallisiin kokoelmiin ja yksityisarkistoihin vahvistavat osaltaan sukututkimuksen laajaa ja moniäänistä lähdepohjaa. Sukututkimus on sisällöllisestikin vahvassa muutoksessa: polveutumiskaavioiden ja perhetaulujen lisäksi se on yhä useammin kokonaisvaltaista paikallis-, kotiseutu- ja verkostotutkimusta.

Sitä mukaa kun verkkoaineistot lisääntyvät, käy entistä merkityksellisemmäksi myös tie-

tojen yhdistäminen, linkittäminen ja yhteen kokoaminen. Sieluni silmin näen jo yhden tehokkaan ja kattavan hakupalvelun, jonka kautta voi löytää mahdollisimman paljon aineistoa kerralla, jossa haku ulottuu asiakirjojen tekstisisältöihin asti, jossa aineistot ovat semanttisesti verkottuneita, jossa aineistojen URL-osoitteet ovat pysyviä ja jossa viitemerkinnät voi luoda automaattisesti. Tähän Kansallisarkiston tietojärjestelmäuudistukset tarjoavat hyvän lähtökohdan.

Sukututkijat ovat Kansallisarkistolle oivallisia yhteistyökumppaneita myös tulevaisuudessa. Paikallisia oloja tuntevat ja eri asiakirjasarjojen käytön hallitsevat tutkijat voivat esimerkiksi luoda asiakirjoihin hakemistoja, poimia tekstistä hakutietoja tai korjata koneluvun tekemiä virheitä. Myös valokuvien paikantaminen ja tunnistaminen ovat hyviä joukkoistamismahdollisuuksia. Uusien sovellusten ja käyttöliittymien testaajina ja jatkoideoijinakin sukututkijat ovat erinomainen voimavara.

Yhtenä tulevaisuuden tavoitteena on se, että sukututkijoiden oman tutkimustyön tulok-

Sukututkimustapahtuma veti väkeä Tampereelle maaliskuussa 2018. Kuva: Suomen Sukututkimusseura.

sia voitaisiin yksinkertaisella ja kevyellä tavalla säilyttää ja jakaa sähköisesti. Olen monesti sanonut, että sukututkimus ei ole pelkkää harmitonta historiaharrastusta, vaan sillä on merkittävä yhteiskunnallinen tehtävä. Sukututkimus on aina tutkijan oman identiteetin etsimistä ja rakentamista. Se on oman ajatusmaailman avartamista tutustumalla erilaisten ihmisten elämänvaiheisiin ja heidän elämänratkaisuihinsa. Se on sosiaalisen koheesion ja yhteiskunnallisen ymmärtämisen lisäämistä.

Sukututkimus on yhteiskunnallista liimaa. Se osoittaa, että erilaisina ja erilaisista

lähtökohdista lähtevinäkin me olemme yhteydessä toisiimme lukemattomin sitein. Sukututkimus kertoo, että me olemme me. Yhdessä. Ja siksi se on tärkeää myös tulevaisuudessa.

Vaikka ajat muuttuvat ja käytännöt kehittyvät, sama asia säilyy sukututkimuksen keskiössä. Jokaisella on oikeus perheeseen, sukuun ja juuriin. Jokaisella on oikeus kuulua joukkoon, olla osa ajallisesti määrittyvää yhteisöä ja yhteiskuntaa. Siinä palvelutehtävässä Kansallisarkisto uudella strategiallaan jatkaa, kehittyy ja uudistuu erinomaisella tavalla.

Käsinkirjoitettujen tekstien koneluku avaa suomalaisen yhteiskunnan tietoaarten

KATI KATAJISTO

Filosofian tohtori

ANU LAHTINEN

Helsingin yliopiston Suomen ja Pohjoismaiden historian professori

STRATEGINEN TAVOITE 3.2.

Kansallisarkisto seuraa tutkimuksen tiedonhallinnan kehitystä ja edistää aineistojensa tunnettuutta ja käytettävyyttä eri tieteenaloilla.

Digitaalisten aineistojen käyttö on kasvanut historiantutkimuksessa nopeasti. Tutkimus myös keskittyy mielellään aineistoihin, jotka ovat digitaalisia, ja sen ansiosta helposti saatavilla. Tutkimuksen näkökulmasta tosin voi vinoutua, jos paperisiin aineistoihin ei enää kiinnitetä huomiota. Ne ovat osa tutkijoiden ammatillista osaamista. Silti tutkijat digitoivat aineistoja itsekin ja käyttävät yhä enemmän digitaalisia työkaluja.

Digitalisaatio nopeuttaa tutkijoiden työtä, kun aineistoa voi tarkastella ajasta ja paikasta riippumatta. On hienoa, että Kansallisarkisto osallistuu digitaalisten työkalujen kehittämiseen, kuten on tehty käsinkirjoitettujen tekstien muuttamiseen konetextiksi READ/Transkribus-hankkeessa. Siten niiden sopivuus ja käytettävyys osana Kan-

Professori Anu Lahtinen. Kuva: Hanna Tarkiainen.

Filosofian tohtori Kati Katajisto tutkimusjohtaja Päivi Happonen haastateltavana marraskuussa 2019. Kuva: Jussi Nuorteva.

sallisarkiston tarjoamia palveluita varmistetaan.

Koneluku mahdollistaa yhä suurempien tekstimassojen läpikäymisen, jolloin tietyn teeman, avainsanan tai henkilön löytäminen alueellisesti ja ajallisesti laajoista aineistoista on mahdollista. Lisäksi vaikeasti avautuvien käsialojen lukeminen helpottuu ja nopeutuu, kun kone on opetettu lukemaan kyseistä käsialaa. Tutkijan on siten mahdollista käydä läpi aikaisempaa moninkertaisia aineistomääriä ja saada nopeammin kokonaiskuva siitä, mihin voisi lähilukunsa kohdentaa. Myös kvantitatiivisen aineiston kokoaminen nopeutuu huolimatta siitä, etteivät koneluvulla tehdyt löy-

döt toistaiseksi ole täysin kattavia. Tekoäly ja semanttiset järjestelmät muuttavat kuitenkin tulevana vuosina varmasti toimintatapoja, ja mahdollistavat tiedonlouhinnan suurista aineistomassoista.

Pidämme tärkeänä, että tutkimusprosessien aikana digitoituja ja koneluettuja aineistoja voidaan tallentaa Kansallisarkistoon, jonka palveluiden kautta ne ovat myös muiden käytettävissä. Kansallisarkisto huolehtii myös tällaisten aineistojen pitkäaikaisäilytyksestä ja arkistoinnista. Näin saadaan täytettyä yksi keskeinen osa rahoittajien vaatimasta aineistonhallintasuunnitelmasta.

Kansallisarkiston ja tutkijoiden hankeyhteistyö ja Kansallisarkiston arkinen tuki tutkijoille ovat tärkeitä asioita. Kaipaamme Kansallisarkistolta ohjeistusta aineistojen digitointiin, sillä jo tutkimushankkeen suunnitteluvaiheessa olisi hyvä tarkistaa digitoinnin standardit ja ohjeet metatietojen merkitsemisestä.

Toivomme Kansallisarkistolta myös suosituksia ja käytännön esimerkkejä aineistojen linkittämisestä sähköisiin julkaisuihin. Tämä voi vaatia monenlaista kokeilua ja joukkoistamista, koska useimmilla julkaisijoilla on omat ohjeensa ja mallinsa aineis-

toihin viittaamisesta. Ihannetilanne olisi, jos lähdeviittaauksessa voitaisiin käyttää pysyvää tunnustetta digitaalisen asiakirjan linkittämisessä sähköiseen julkaisuun. Kansainväliset tulevat toteutukset tarjoavat tähän varmasti hyviä ratkaisuvaihtoehtoja.

*READ-hankkeen esittelykuva.
Piirros: Kare Salonvaara.*

*READ-hankkeen esittely Turun kirjamessuilla lokakuussa 2019.
Kuva: Jussi Nuorteva.*

Tekoäly ja semanttinen web tarjoavat huikeat mahdollisuudet suurten aineistojen hallintaan

EERO HYVÖNEN

Aalto-yliopiston mediateknologian professori, Helsingin yliopiston HELDIG:in (Helsinki Centre for Digital Humanities) johtaja

STRATEGINEN TAVOITE 3.1.

Kansallisarkisto tekee aktiivisesti kansainvälistä ja kansallista yhteistyötä yliopistojen ja muiden toimijoiden kanssa digitaalisen tutkimusprosessin kehittämisessä.

Yliopistot ja Kansallisarkisto ovat tehneet hyvää yhteistyötä, mutta sitä voisi kehittää vielä systemaattisemmaksi. Yksi mahdollisuus olisi hyödyntää yhteistyön laajentamisessa HELDIG:in (Helsinki Center for Digital Humanities) hackathoneja – asetettujen kysymysten yhteiseen ja luovaan ratkaisuun tähtääviä käyttäjäryhmiä. Lupaava polku yhteistyölle ovat kansainväliset isot hankkeet ja EU-ohjelmat, kuten vireillä oleva Time Machine -hanke, jonka valmistelussa Kansallisarkisto on jo aktiivisesti mukana. Tällaisiin laajempiin kokonaisuuksiin pitäisi vahvemmin kytkeä myös kansallisia rahoittajia, kuten Suomen Akatemia.

Aalto-yliopisto ja Kansallisarkisto ovat toteuttaneet sotahistoriallisiin aineistoihin perustuvat linkitetyn datan palvelut ja semantti-

Professori Eero Hyvönen. Kuva: Eero Aalto.

Professori Eero Hyvösen työryhmän kehittämä semanttisen webin sovellus Sotasampo on saanut suuren suosion. Kuva: Kansallisarkisto.

set portaalit Sotasampo ja Sotasurmasampo 1914–1922. Nämä helpottavat esimerkiksi historioitsijoiden työtä, sillä he voivat hyödyntää ja analysoida niissä olevaa dataa ilman ohjelmointitaitoja. Vastaavantyyppisiä tutkimusinfrastruktuureita kehitetään jatkossakin.

Aineistot ja palvelut siirtyvät verkkoon, jonka teknologia kehittyy nopeasti yhä semanttisemmaksi ja älykkäämmäksi. Jääkiekkotähti Wayne Gretzkyyn mukaan ei pidä luistella sinne, missä kiekko on nyt, vaan sinne, minne se on seuraavaksi menossa. Tämä edellyttää panostamista tutkimukseen ja omaan kehitystyöhön, koska seuraavan polven järjestelmiä ei voi aina ostaa kaupasta. Esimerkkinä tästä on käsinkirjoitetun tekstin tunnistuspalvelun kehittänyt EU:n READ-projekti. Uusien palveluiden ideointi, kehittäminen ja hyö-

dyntäminen digitaalisten ihmistieteiden tutkimustyössä ovat alueita, joissa avautuu yliopistoille ja Kansallisarkistolle kiinnostavia yhteistyömahdollisuuksia.

Yhteistyö muiden muistiorganisaatioiden ja dataa tuottavien tahojen, kuten kansalaisten, välillä tulee myös yhä tärkeämmäksi, sillä kulttuurialan sisällöt linkittyvät voimakkaasti toisiinsa organisaatorajoista välittämättä. Aineistojen automaattisen yhteentoimivuuden edistämiseksi tarvitaan yhteisesti sovittuja sanastoja ja ontologioita. Suomessakin pitäisi käyttää kansainvälisiä verkkoaineistojen ja linkitetyn datan julkaisukäytäntöjä ja työkaluja. Tämä mahdollistaa aineistojen rikastamisen myös kansainvälisten yhteistyökumppaneiden kanssa.

Yliopistojen kannalta kiinnostavaa ovat tutkimukselliset haasteet tiedonhallinnan menetelmien kehittämisessä, mutta myös käytännön tutkimustiedon tiedonhallintaan liittyvät kysymykset. Yliopistoissa koulutetaan ammatillaisia muistiorganisaatioiden tarpeisiin, joten yhteistyömahdollisuuksia

eri alueilla on runsaasti. Kustannusten ja resurssien säästämiseksi tarvittaisiin kansallisen tason ratkaisuja ja palveluita.

Tarpeelliset ja hyödyllisiksi osoittautuneet tutkimusinfrastruktuurit pitäisi saada Suomen Akatemian tutkimusinfrastruktuurien tiekartalle, mikä parantaisi niiden mahdollisuuksia pitempiaikaiseen kehittämiseen ja ylläpitorahoitukseen. Tärkeää olisi myös saada infrastruktuurit kytkettyä osaksi EU-tason ERIC-infrastruktuuriohjelmia, kuten humanististen alojen DARIAH:aa

(Digital Research Infrastructure for the Arts and Humanities). Helsingin yliopiston HELDIG-keskuksessa ja Aalto-yliopistossa tähän pyritäänkin aktiivisesti. Toivottavasti tähän saadaan mukaan myös yliopistojen ulkopuolisia tahoja, kuten arkistoja, kirjastoja ja museoita, joiden rooli datan omistajina ja omien aihealueittensa asiantuntijoina on ratkaisevan tärkeä. Infrastruktuuriohjelmien kautta vakiintuvat infrastruktuurit siirtyvät vähitellen osaksi organisaatioiden normaaleja palveluita ja toimintaa ja budjettirahoituksen piiriin.

Kansallisarkisto osallistuu EU:n rahoittamaan kansainväliseen Time Machine-hankesuunnitelmaan. Kuva: Kansallisarkisto.

”Pyörää ei tarvitse keksiä itse!” – kansainvälinen yhteistyö tukee uudistamista

VESA-MATTI OVASKA

Kansallisarkiston ylitarkastaja,
kansainvälisten asioiden koordinaattori

STRATEGINEN TAVOITE 3.1.

Kansallisarkisto tekee aktiivisesti kansainvälistä ja kansallista yhteistyötä yliopistojen ja muiden toimijoiden kanssa digitaalisen tutkimusprosessin kehittämisessä.

Viro tunnetaan kansainvälisesti valtiona, joka on rakentanut modernin digitaalisen palveluyhteiskunnan ja onnistunut luomaan toimivan sähköisen äänestysjärjestelmän valtiollisiin vaaleihin. Myös Viron julkinen asiakirjahallinto, arkistointi ja tietopalvelut on siirretty pitkälti verkkoon. Kun Viron Kansallisarkiston apulaispääjohtaja Toivo Julliselta kysyttiin kansainvälisessä arkistokongressissa vastausta ”Viron ihmeeseen”, hän vastasi: ”Ei meidän tarvitse itse kehittää järjestelmiämme, seuraamme maailmaa ja luomme toimivan kokonaisuuden parhaista palasista.”

Kansallisarkiston uudessa strategiassa panostetaan kansainväliseen yhteistyöhön. Meidän kannaltamme tärkeimpiä vertailumaita ovat Viron lisäksi Pohjoismaat ja

Ylitarkastaja Vesa-Matti Ovaska. Kuva: Jussi Nuorteva.

EU:n jäsenvaltiot. Viime aikoina kaikissa Pohjoismaissa on vahvistunut suuntaus, jossa alueellisesta yhteistyöstä ollaan siirtymässä laajempien eurooppalaisten verkostojen yhteyteen. Samalla Viro on tulossa mukaan pohjoismaisen yhteistyöhön. Englanti voimistuu yhteisenä käyttökielenä pohjoismaisten kielten rinnalla.

Mahdollisuus saada Euroopan unionilta rahoitusta yhteisiin kehittämishankkeisiin

Suomen EU-puheenjohtajakauden arkistonjohtajien EBNA-kokous syyskuussa 2019. Kuva: ICARUS.

ja yhteiset toimintarakenteet ovat lisänneet osallistumista ja osaamisen jakamista. Euroopan komission perustama asian tuntijaryhmä, European Archives Group, ja EU:n jäsenmaiden pääjohtajat tapaavat kahdesti vuodessa yhteisessä foorumissa, joka suuntaa yhteistyötä. Osa yhteistyötä toteutuu muissa yhteenliittymissä, kuten DLM-Forumissa, joka on vahvasti suuntautunut edistämään yhteisten eurooppalaisten ratkaisujen löytämistä digitaaliseen pitkäaikais säilytykseen ja arkistointiin.

Euroopan komission rahoittamassa E-ARK3-hankkeessa Kansallisarkisto osal-

listuu vuosina 2020–2021 työpaketteihin, jotka kehittävät digitaalisen arkistoinnin viitearkkitehtuuria, tietokanta-aineistojen arkistointiratkaisuja ja näiden teemojen vaatimaa koulutusta. Työpaketeista saadaan aineksia sekä julkishallinnon että digitaalisten yksityisarkistojen sähköisen arkistoinnin kehittämiseen. Osallistuminen eurooppalaisiin verkostoihin on tärkeää Suomen kaltaiselle pienelle maalle, jossa voimavarat erityisosaamisen kehittämiseen ovat hyvin rajalliset. Kun annamme oman työpanoksemme yhteisiin työpaketteihin, saamme vastavuoroisesti kokemuksia ja hyviä käytänteitä koko verkostolta.

Kansainvälinen arkistojärjestö (ICA) yhdistää arkistoalan ammattilaiset, järjestöt ja instituutiot kaikista maanosista. Suomi ja muut Pohjoismaat pyrkivät ICA:ssa edistämään digitaalista osaamista, arkistojen avoimuutta, tiedon vapautta ja arkistojen tehtävää alkuperäiskansojen oikeuksien puolustamisessa. Nämä painotukset liittyvät kiinteästi Inarissa sijaitsevan Kansallisarkistoon kuuluvan Saamelaisarkiston toimintaan. Suomen Kansallisarkisto on tunnettu myös siitä, että se toimii Unescon yleiskokouksen vuonna 2015 antaman suosituksen (*Recommendation concerning the preservation of, and access to, documentary heritage including in digital form*) mukaisena kansainvälisenä turvasatamana uhanalaisille asiakirja-aineistoille.

Alkavalla strategiakaudella kansainvälinen yhteistyö integroituu yhä tiiviimmin osaksi Kansallisarkiston eri toimintojen jatkuvaa kehittämistä. Kansainvälisten asioiden koordinaattorina olen ylpeä, että voin viedä suomalaista osaamista muiden maiden kollegoilleni ja samalla voin oppia asioita, joilla on merkitystä myös omassa työssämme.

Uuden edessä – Kansallisarkiston ilme seuraa ajan muutosta

ANNE WILENIUS

Kansallisarkiston kehittämispäällikkö, JUKO r.y:n
pääluottamushenkilö

STRATEGINEN TAVOITE 4.2.

Henkilöstön osaamisessa ja koulutuksessa painotetaan digitaalisen toimintaympäristön hallintaa, verkottunutta toimintatapaa sekä Kansallisarkiston kykyä hoitaa tehtäviään valtakunnallisesti.

STRATEGINEN TAVOITE 4.5.

Ulkoinen ja sisäinen viestintä antavat asiakkaille, sidosryhmille ja omalle henkilökunnalle luotettavan, ajantasaisen ja myönteisen kuvan Kansallisarkiston toiminnasta.

Kansallisarkiston rooli yhteiskunnallisena vaikuttajana koki viime strategiakaudella todellisen muodonmuutoksen. Erityisesti minua yhteiskuntatieteilijänä ilahduttaa, että virasto on uudessa roolissaan avautunut yhä enemmän kansalaisten suuntaan ja ottanut näkyvästi paikkansa luotettavan tiedon tarjoajana ja yhteiskunnallisena keskustelijana.

Kehittämispäällikkö Anne Wilenius.

Kuva: Kansallisarkisto.

Kansallisarkiston aineistot avaavat monipuolisen näkymän eri aikojen suomalaiseseen yhteiskuntaan ja sen toimijoihin. Emme voi tulevaisuudessakaan jättäytyä pelkästään yhden totuuden varaan: se olisi pohjoismaisen demokratian loppu. Historia auttaa meitä ymmärtämään yhteiskuntaamme ja itseämme. Se ymmärrys perustuu menneisyyden lähteille.

Näyttely- ja julkaisutoimintamme tavoittaa suuren joukon kansalaisia, muitakin kuin tutkijoita. Sen pysyvimmän osan muodostavat monipuoliset ja laadukkaat sisällöt ja painotuotteet. Etenkin julkaisutoiminta tavoittaa varmuudella yleisöä vielä vuosienkin kuluttua. Nähdäkseni siirtyminen entistä enemmän sähköiseen näyttely- ja julkaisutoimintaan on tulevien vuosien suurin haasteemme, mutta samalla myös mahdollisuutemme. Toimimme hankkeissa yliopistojen, ulkoministeriön, kirjastojen ja arkistojen sekä monien järjestöjen kanssa. Tämä yhteistyö avaa meille kaikille aina uusia ja kiinnostavia näkökulmia käsiteltäviin asioihin. Niistä on mukava kertoa!

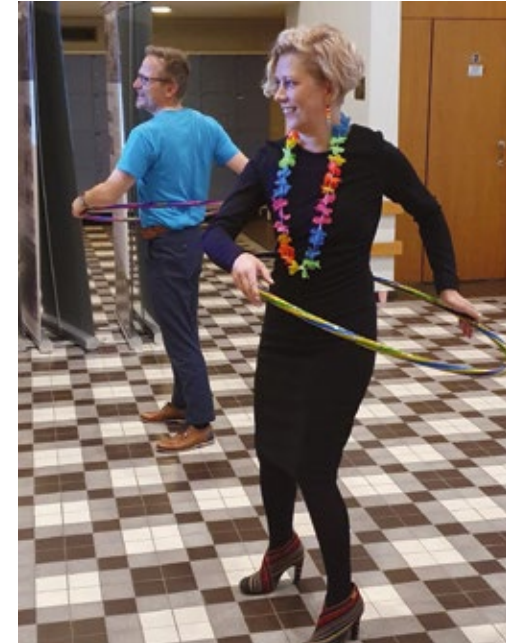
Kansallisarkiston Suomen ja Japanin diplomaattisuhteiden satavuotisjuhlan kunniaksi valmisteleva posterinäyttely oli 2019 esillä Tokiossa ja Suzukassa. Vasemmalla suurlähettiläs Pekka Orpola. Kuva: Ulkoministeriö.

Ulkoisen viestintämme haaste ja kulmakivi uudella strategiakaudella on roolimme suomalaisessa yhteiskunnassa. Aineistomme kertovat satojen vuosien historiasta, joka on identiteettimme ja yhteiskunnallisen ymmärryksemme yksi peruspilareista. Se auttaa meitä ymmärtämään muutosta, mutta tuo myös sukupolvet toisiinsa sitovaa jatkuvuutta. Tämä luo turvallisuutta ja auttaa meitä määrittämään paikkamme jatkuvasti muotoaan muuttavassa, kompleksisessa todellisuudessa.

Pääluoittamushenkilönä minulle on tärkeää, että strategiamme ja johdon linjaukset ovat selkeitä ja tavoittavat tasavertaisesti koko henkilökunnan. Päämäärätietoisuus ja halu työskennellä yhteisten tavoitteiden eteen on keskeinen onnistumisen ja työviihtyvyyden edellytys. Me kaikki joudumme

Hallintojohtaja Immo Aakkula ja henkilöstöpäällikkö Anita Patoluoto kävivät tiukan kilpailun hulavanteen pyörittämisessä Kansallisarkiston pikkujoulujuhlassa 2019. Kuva: Jussi Nuorteva.

jatkuvasti oppimaan uusia toimintatapoja työssämme. Organisaation toimintakyky on juuri niin hyvä kuin sen heikoin lenkki. Tämän vuoksi koko henkilökunta on pidettävä mukana uusien työtapojen ja työvälineiden hallintaa kehitettäessä. Uusien asioiden opettelu vie aikansa – ja sille pitää antaa tuo aika. Hyöty laajasta perusosaamisesta on pitkällä tähtäimellä kiistaton. Se varmistaa työnteon laadun ja sujuvuuden ja antaa työnilon!

KANSALLISARKISTON STRATEGIA 2025

Visio

Kansallisarkisto on julkisen tiedon elinkaaren hallinnan johtava asiantuntija- ja tietopalveluorganisaatio sekä laaja-alainen tieteellisen tutkimuksen infrastruktuuri. Se edistää viranomaisten ja yksityisten aineistojen vastaanottoa sähköisessä muodossa sekä asiakirjallisen kulttuuriperinnön asiakaslähtöistä digitointia ja monipuolista käyttöä, tekoälyyn ja tieteen uudistuviin menetelmiin perustuvaa tiedonhallintaa, tiedon avointa saatavuutta ja kestävää kehitystä.

Kansallisarkiston arvot

Kansallisarkiston arvot pohjautuvat kansainvälisesti hyväksytyihin yleisinhimillisiin arvoihin sekä arkistoalan ja tutkimusyhteisön ammattieettisiin periaatteisiin. Kansallisarkiston toimintaa ohjaavat keskeiset arvot ovat:

- Avoimuus ja luottamuksellisuus
- Tasapuolisuus
- Riippumattomuus

Palvelulupaus

Kansallisarkisto tarjoaa vuonna 2025 asiakkailleen monipuolisia ja tietoturvallisia sähköisiä palveluita, joissa hyödynnetään tekoälyn ja semanttisten järjestelmien tarjoamia mahdollisuuksia. Se on kansainvälisesti edistyksellinen ja aktiivinen toimija, joka kehittää ja hyödyntää uusia tapoja käyttää ja arkistoida julkista tietoa kestävällä ja kustannustehokkaalla tavalla. Se turvaa kansallisesti arvokkaan analogisen ja sähköisen asiakirjallisen kulttuuriperinnön säilymisen tuleville sukupolville. Se vahvistaa henkilökuntansa osaamista ja ammattitilpeyttä ja edistää sidosryhmien kanssa tehtävää yhteistyötä sekä eettisiä ja kestävää kehitystä tukevia toimintatapoja.

Muuttuva toimintaympäristö

Suomi tavoittelee digitalisaation ja tietoteknisen kehityksen edelläkävijyyttä sekä julkishallinnossa että yksityisellä sektorilla. Tavoitteena on tehdä Suomen julkishallinnosta maailman paras. Toiminnan asiakaslähtöisyyttä tehostetaan edistämällä julkis-

hallinnon yhteisiä palveluita ja asiakkaiden osallistumista niiden kehittämiseen. Julkisten palveluiden tulisi olla digitaalisesti kansalaisten ja yritysten saatavilla vuoteen 2023 mennessä. Julkishallinnolle laaditaan yhteinen kehittämis- ja palvelustrategia.

Keskeinen vaatimus uudistettaessa julkishallinnon toimintaa ja palveluita asiakkaan ehdoilla on, että tieto liikkuu julkishallinnon tietojärjestelmien välillä mahdollisimman saumattomasti. Tämä edellyttää, että sama tieto kerätään vain yhteen kertaan, minkä jälkeen se on kaikkien viranomaisten yhteisesti käytettävissä. Julkishallinnon organisaatiot avaavat tietojärjestelmiensä julkiset rajapinnat, mikä purkaa hallinnollisia siiloja ja vähentää saman tiedon moninkertaista tallentamista. Se parantaa julkisten palveluiden tehokkuutta ja laskee kustannuksia. Asiakkaat saavat tarvitsemansa palvelun nopeasti ja luotettavasti. Fyysinen asiakaspalvelu tullaan toteuttamaan julkishallinnon yhteisissä palvelupisteissä.

Lainsäädäntö ja hallinnon kehittäminen tähtäävät digitaalisuuteen, uudistumisky-

kyyn ja kestäväan kehitykseen. Euroopan unionin komission keväällä 2018 julkaisema yhteistä eurooppalaista data-alueetta koskeva tiedonanto luo edellytyksiä uudelle liiketoiminnalle ja innovaatioille, vahvistaa demokratiaa ja kansalaisyhteiskuntaa, tehostaa hallintoa sekä monipuolistaa koulutuksen ja tutkimuksen käytettävissä olevia tietovarantoja. EU:n kilpailukykyä parannetaan Suomen tapaan avaamalla julkista ja yksityistä dataa avoimeen käyttöön.

EU edistää tiedonhallinnan yhteisiä eurooppalaisia ratkaisuja ja varmistaa digitaalisesti tuotetun tiedon säilyvyyden ja luotettavuuden. Tavoitteena on, että julkiset ja yksityiset palvelut ovat helposti ja käyttäjälähtöisesti saatavilla verkosta yhden luukun periaatteella. Julkishallinnon tuottama digitaalinen tieto on keskitetysti ja yhtenäisten periaatteiden mukaisesti käytettävissä yhteiskunnalliseen päätöksentekoon, tieteelliseen tutkimukseen ja kansalaisten tietotarpeisiin. EU:n jäsenmaidensa tavoitteeksi asettamat tiedonhallinnan ja arkistoinnin yhteiset eurooppalaiset käytännöt toteutetaan myös Suomessa.

Kansainvälisessä ja kansallisessa toimintaympäristössä kestäväan kehityksen vaatimukset ovat yhä tärkeämmässä asemassa. Kansainvälisen talouden kehitys, Suomen kilpailukyky ja julkisen talouden vakaus luovat edellytykset asetettujen tavoitteiden toteuttamiselle. Valtion korkea velka-aste vaikeuttaa kuitenkin mahdollisuutta investoida laajamittaisiin uudistuksiin. Sen vuoksi uudistukset edellyttävät julkishallinnon toimintatapojen kehittämistä entistä tuottavammiksi parantamalla yhteistä strategista suunnittelua ja yhteisiä palveluita. Julkisen ja yksityisen datan mahdollisimman laaja ja pitkäjänteinen avaaminen tuottaa merkittäviä taloudellisia ja yhteiskunnallisia hyötyjä. Yhteentoimivuus toteutuu myös arkistoidussa tiedossa ja kansalaisia ja viranomaisia palvelevissa arkistojen tietojärjestelmissä.

Tiedon elinkaaren hallinta toteutetaan keskitetysti ja säännellysti. Kansallisarkistot vastaavat kansainvälisen käytännön mukaan julkisen tiedon keskitetystä elinkaaren hallinnasta ja yhteiskunnallisesti ja tieteellisesti tärkeän tiedon arkistoinnista ja sen käytettävyydestä eri tarkoituksiin. Kansallisarkisto

kehittää ja toteuttaa tiedonhallintaa yhdessä valtiovarainministeriön ja sen asettaman tiedonhallintalautakunnan kanssa. Onnistunut toteuttaminen lisää merkittävästi tutkijoiden ja päätöksentekijöiden käytössä olevan julkisen tiedon luotettavuutta ja vahvistaa arkistoidun tiedon yhteiskunnallista vaikutavuutta.

Modernit digitaaliset menetelmät muuttavat tutkimus- ja palveluprosesseja ja asettavat vaatimuksia aineistojen säilyttämiselle mahdollisimman käyttökelpoisina. Suurten tietomassojen tehokas hyödyntäminen edellyttää tekoälyn, semanttisten menetelmien ja muun modernin tiedonhallinnan osaamista ja käyttöä sekä tutkimuksessa että palveluiden tuottamisessa. Aineisto-

jen koneluvun edistyminen mullistaa tavan hakea tietoa suurista tietomassoista. Tiedon irrottaminen alustastaan ja tietojen yhdistely- ja uudentyypiset analysointimahdollisuudet muuttavat erityisesti perinteistä humanistista ja yhteiskuntatieteellistä tutkimusta, mutta myös muita tieteenaloja. Digitaaliset aineistot ja sähköinen julkaiseminen muodostavat tieteellisen tiedon tuottamisen ja käyttämisen perusmallin.

Arkistoidun tiedon saattaminen sähköisessä muodossa tutkimuksen käyttöön ja kaikkien ulottuville vaikuttaa yhteiskunnan toiminnan perusteisiin: luottamukseen, osallisuuteen, demokratiaan, yhdenvertaisuuteen, jatkuvaan oppimiseen sekä hyvinvointia tukevien palveluiden tuottamiseen.

UUDISTAVA JA OSALLISTAVA KANSALLISARKISTO

1. Julkisen tiedon elinkaaren hallinnan ja arkistoinnin keskeisin toimija

STRATEGINEN TAVOITE 1.1. *Asiakirjatiedon elinkaarihallinnan ohjausvastuut ovat selkeät.*

Kansallisarkiston tiedonhallinnan ja arkistoinnin ohjaus kohdentuu asiakirjatiedon koko elinkaareen. Arkistoitavien (pysyvästi säilytettävien) asiakirjatietojen määrittely tehdään asiakirjatiedon elinkaaren alkuvaiheessa, jolloin niiden todistusvoimaisuus, luotettavuus ja säilyminen turvataan dokumentoimalla tiedon käsittelyvaiheet ja tuottamalla tarvittavat käytettävyyttä ja saatavuutta todentavat metatiedot. Ohjaustoiminta ja määräyksenantovaltuutus sovitetaan osaksi valtiovarainministeriön hallinnonalan vastuulla olevaa tiedonhallinnan ohjausta. Kansallisarkisto osallistuu tiedonhallintalautakunnan suositusten val-

misteluun. Asiakirjatiedon elinkaaren hallinnan kehittämisessä tehdään yhteistyötä myös yliopistojen kanssa.

STRATEGINEN TAVOITE 1.2.

Digitaalinen arkistointi on ensisijainen arkistointitapa julkishallinnossa.

Kansallisarkisto edistää julkishallinnon digitaalista arkistointia määräämällä julkishallinnon arkistoitavista asiakirjatiedoista ja massadigitoimalla valtionhallinnon arkistoitavat aineistot. Arkistoitavien aineistojen päätösvalmistelu tukeutuu seulontapolitiikkaan ja –strategiaan sekä kulttuurihistoriallisen arvon määrittelyn kriteereihin. Kansallisarkiston päätökset ja yksityisten aineistojen hankintapolitiikka turvaavat tutkimukselle kattavan, tasapuolisen ja riittävän kuvan yhteiskunnasta ja sen eri toimijoista. Arkistoitavan aineiston määrittelyssä otetaan huomioon tietosuojalainsäädännön vaatimukset ja hyvää tiedonhallintatapaa edistävät kansainväliset ja kansalliset linjaukset.

Arkistoitavat asiakirjatiedot vastaanotetaan Kansallisarkistoon ensisijaisesti digitaali-

ssa muodossa. Massadigitoinnin tiekartan ulkopuolelle jäävien analogisessa muodossa vastaanotettavien aineistojen digitointia edistetään perustamalla erityisaineistojen digitointia ja näiden aineistojen hallintaa kansallisesti kehittävä ja toteuttava keskus. Syntysähköisten aineistojen järjestelmällinen vastaanotto käynnistetään sähköisen arkistopalvelun valmistuttua. Kansallisarkiston tarjoamat palvelut mahdollistavat viranomaisten suorat haut omiin tietoihinsa.

Massadigitoinnin suunnitelmallinen ja riittävä rahoitus varmistetaan yhteistyössä valtiovarainministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa. Massadigitoinnin tehtävänä on myös taata, ettei julkishallinnossa synny tarvetta arkistotilan lisärakentamiseen.

STRATEGINEN TAVOITE 1.3.

Tutkimuksellisesti ja kulttuurihistoriallisesti tärkeiden yksityisarkistojen vastaanotto, selkeä työnjako arkistojen kesken ja yhteiset toimintatavat varmistavat monipuolisen ja luotettavan kokonaiskuvan

muodostumisen eri aikakausien suomalaisesta yhteiskunnasta ja sen toimijoista. Sähköisten yksityisarkistojen vastaanotto ja analogisten aineistojen digitointi lisäävät aineistojen käytettävyyttä ja tukevat yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Yksityisarkistot muodostavat viranomaisarkistojen rinnalla tärkeän kanavan yhteiskunnan dokumentoijina. Yksityisarkistoja ottavat vastaan valtionapuarkistot, kunnalliset arkistot, yliopistojen arkistot ja joukko muita arkistoja. Kansallisarkiston vastuulla olevat valtionapupäätökset ja yksityisarkistojen neuvottelukunnan tarjoama mahdollisuus hankintapolitiikan kansalliseen koordinointiin tukevat kaikkien alan toimijoiden työtä ja lisäävät sen tehokkuutta ja tarkoituksenmukaisuutta.

Yhä suurempi määrä aineistoista otetaan vastaan sähköisessä muodossa. Aineistojen digitaalinen vastaanottaminen on välttämätöntä, jotta nykyisestä ja tulevasta yhteiskunnasta voidaan muodostaa aito ja todistusvoimainen kokonaiskuva. Sähköiset aineistot on luotu käyttäen useita eri ohjelmia ja

niiden siirtäminen käytettäväksi yhtenäisellä ja helpolla tavalla vaatii panostusta uuteen osaamiseen ja uusiin toimintatapoihin. Vastanotettavien ja arkistoitujen analogisten aineistojen digitointi lisää yksityisarkistojen käytettävyyttä ja estää niiden marginalisointumisen toimintaympäristön suosiessa sähköistä tiedonhallintaa ja julkaisemista.

STRATEGINEN TAVOITE 1.4.

Arkistolaki uudistetaan vastaamaan digitaalisen julkishallinnon tarpeita. Kansainväliset toimintamallit luovat perustan uudistamiselle. Kansallisarkiston oikeus ostaa tai kopioida kansallisesti merkittäviä yksityisiä aineistoja varmistetaan säilyttämällä nykyisen arkistolain siihen antamat valtuudet.

Arkistolain uudistamisen yhteydessä selkiytetään Kansallisarkiston ohjaus- ja määräyksenantovastuut, määritetään Kansallisarkiston sähköisen arkistopalvelun asema julkishallinnon yhteisenä palveluna sekä laaditaan yleisen edun mukaisena arkistona toimimisen kriteerit. Lain valmistelussa otetaan huomioon Ruotsin ja Norjan arkis-

tolakien uudistamisessa linjatut periaatteet ja tehtävämääritykset sekä EU:n jäsenmaiden tavoitteeksi asettamien tiedonhallinnan ja arkistoinnin yhteisten eurooppalaisten käytäntöjen toteuttaminen Suomessa. Kansallisarkiston lisäresurssitarpeet selvitetään ja turvataan. Kansallisarkiston oikeus ottaa haltuun, ostaa tai kopioida yksityisarkistoja, jotka tulevat myyntiin tai ovat vaarassa hävitä, säilytetään myös uudistuvassa arkistolaisissa. Aktiivisesti käytettynä tämä oikeus vahvistaa Kansallisarkiston mahdollisuutta varmistaa kansallisesti keskeisen asiakirjallisen kulttuuriperinnön säilyminen tuleville sukupolville.

2. Digitaalisten arkistopalveluiden edelläkävijä

STRATEGINEN TAVOITE 2.1.

Kansallisarkiston asiakkaista 95 % käyttää verkkopalveluita ainoana palvelukanavana. Monikanavaisia, tietoturvallisia ja helpokäyttöisiä palveluita kehitetään yhteistyössä kumppanien ja asiakkaiden kanssa.

Verkkopalvelut ovat Kansallisarkiston ensisijainen palvelukanava ja niiden käyttöasetta lisätään strategiakaudella entisestään. Kansallisarkisto hyödyntää ennakkolullottomasti vastuullista tekoälyä aineistojen monimuotoisen käytön mahdollistamisessa ja aineistojen automaattisessa metatiedottamisessa. Kehittämisessä seurataan aktiivisesti kansainvälistä tutkimuksen muutosta ja teknologian kehitystä. Pohjoismaista ja eurooppalaista yhteistyötä tiivistetään erityisesti käsinkirjoitetun tekstin tunnistamisessa ja muussa sisällöntunnistamisessa.

Strategiakaudella panostetaan palvelumuotoiluun, jotta palveluista saadaan yksinkertaisia, houkuttelevia ja visuaalisesti yhteisiä. Palveluiden käyttäjävälisyyttä kehitetään yhdessä asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa.

Kansallisarkisto tekee tiivistä yhteistyötä digitaalisten palveluiden kehittämisessä muiden muistiorganisaatioiden kanssa palveluiden yhteensopivuuden varmistamiseksi. Strategiakaudella selvitetään AHAA-järjestelmän soveltuvuus Kansal-

lisarkiston pitkäaikaiseksi metatietojärjestelmäksi sekä semanttisen webin teknologioihin perustuvien ratkaisujen käyttö nopeasti muuttuvassa tiedonhallinnassa.

Arkistolain uudistamistyön yhteydessä määritetään Kansallisarkiston rooli kansallisena arkistoaineistojen metatietopalvelun tuottajana. Tehtävä edellyttää lisäresurssointia.

Kansallisarkisto varmistaa palveluidensa jatkuvuuden erilaisissa häiriötilanteissa ja varautuu kasvaviin turvallisuusuhkiin.

STRATEGINEN TAVOITE 2.2.

Kansallisarkiston verkkopalvelut tukevat datan ja datamassojen haku- ja analysointimahdollisuuksia.

Sisältötunnistetun aineiston ja rekisteritiedon hakua ja käyttöä kehitetään dataperusteiseksi. Palvelutuotannossa otetaan huomioon myös arkistoidun rekisteritiedon yhdistely- ja käyttömahdollisuuksien kehittäminen yhteistyössä yliopistojen ja tutkimuslaitosten kanssa. Käyttölupakäytäntöjä

uudistetaan vastaamaan tutkimusprosessin tarpeita. Rekisteritiedon yhdisteltävyyttä ja helppokäyttöisyyttä tutkimuksessa ja yhteiskunnallisessa päätöksenteossa parannetaan yhteistyössä tutkimusorganisaatioiden sekä alan keskeisten virastojen ja muiden toimijoiden kanssa.

Sisällöntunnistamisessa hyödynnetään sidosryhmien osaamista sekä joukkoistamisen tarjoamia mahdollisuuksia.

STRATEGINEN TAVOITE 2.3.

Takautuva digitointi vastaa tutkijoiden ja tutkimushankkeiden tarpeita. Kansallisarkisto edistää asiakas- ja vapaaehtoisdigitointia ja tarjoaa digitointia maksullisena palveluna etenkin julkishallinnon organisaatioille. Joukkoistamista ja vapaaehtoistoimintaa hyödynnetään ottaen lähtökohtaisesti huomioon aineistoturvallisuus ja tekijöiden riittävän osaamisen varmistaminen.

Kansallisarkistossa on kansainvälisesti verrattuna paljon digitoitua aineistoa, mikä on osaltaan mahdollistanut osallistumi-

sen aineistojen modernia käytettävyyttä edistäviin kansallisiin ja kansainvälisiin hankkeisiin. Jo vastaanotettuihin aineistoihin kohdistuvaa takautuvaa digitointia suunnataan voimallisesti vastaamaan tutkijoiden ja tutkimusprojektien tarpeita ja luodaan malli pitkäjänteisen yhteistyön ja vuoropuhelun varmistamiseksi aineistojen priorisoinnissa. Lisäksi tarjotaan aktiivisesti palveluita maksullisen digitoinnin ja yksityisaineistojen digitoinnin edistämiseksi. Digitointitoiminta hajautetaan vaihteittain Kansallisarkiston kaikkiin toimipaikkoihin. Tavoitteena on turvata alueellisesti tärkeiden aineistojen digitointi eri käyttäjäryhmien tarpeisiin.

Valokuva-aineistot kiinnostavat entistä enemmän eri asiakasryhmiä. Niiden takautuvaa digitointia, metatiedottamista ja saattamista avoimesti käytettäväksi verkon kautta edistetään yhteistyössä sukututkijoiden ja muiden kumppanien kanssa. Kansallisarkisto pyrkii vaikuttamaan säätiöihin, jotta ne ottaisivat aineistojen digitoinnin ja digitaalisten aineistojen monipuoliset käyttötarpeet huomioon rahoituspolitiikassaan.

3. Laaja-alainen tieteellisen tutkimuksen infrastruktuuri

STRATEGINEN TAVOITE 3.1.

Kansallisarkisto tekee aktiivisesti kansainvälistä ja kansallista yhteistyötä yliopistojen ja muiden toimijoiden kanssa digitaalisen tutkimusprosessin kehittämisessä.

Kansallisarkisto osallistuu aktiivisesti kansainvälisiin ja kansallisiin tutkimusprojekteihin, joissa kehitetään digitaalisen aineiston tutkimuskäyttöä. Yhteistyöprojekteissa hyödynnetään erityisesti yhteistyökumppanien sellaista osaamista, joka lisää aineiston monipuolista käyttöä ja parantaa Kansallisarkiston palveluita. Tämä edellyttää rahoitushakuihin osallistumista ja hyvää osaamista rahoitushakemusten laadinnassa sekä hankehallinnassa.

Projektien lopputuloksena syntyy tutkimusinfrastruktuureita, joiden tehokas käyttö edellyttää yhteistyötä yliopistojen ja tutkimuslaitosten kanssa. Kansallisen infrastruktuuripolitiikan tehtävänä on linjata vastuut

tutkimuksen tarvitsemien infrastruktuurien ylläpidosta ja kehittämisestä. Kansallisarkisto tuottaa toimintamallin tutkimus-tietokantojen vastaanottoon ja liittämiseen Kansallisarkiston palvelutuotantoon.

STRATEGINEN TAVOITE 3.2.

Kansallisarkisto seuraa tutkimuksen tiedonhallinnan kehitystä ja edistää aineistojensa tunnettuutta ja käytettävyyttä eri tieteenaloilla.

Kansallisarkiston digitaalisista aineistoista muodostuu sisällöntunnistamisen tuloksena dataa eri tieteenalojen tutkimukselle. Ilmastonmuutos ja kestävä kehityksen haasteet lisäävät tarvetta tieteidenväliseen lähestymistapaan ja pitkiin aikasarjoihin erilaisista aineistoista. Kansallisarkisto tekee tiivistä yhteistyötä yliopistojen kanssa tutkimusinfrastruktuurien kehittämisessä sekä tietoon perustuvien tutkimusedellytysten ja eri käyttötarkoitukseen sopivien toimintatapojen luomisessa.

Sidosryhmätoiminta ja kohdennettu viestintä edistävät aineistojen tunnettuutta ja käyttöä.

4. Osaava ja pitkäjänteisesti osaamistaan kehittävä organisaatio

STRATEGINEN TAVOITE 4.1.

Kansallisarkiston talous on vakaa ja ennustettava ja mahdollistaa toiminnan, talouden ja henkilöstöpolitiikan pitkäjänteisen suunnittelun siten, että ne tukevat strategisten tavoitteiden saavuttamista. Maksullisen palvelutoiminnan ja ulkopuolisen hankerahoituksen osuus palkka- ja toimintamenobudjetista on vuositasolla vähintään 20 %.

Toiminnan ja talouden seuranta on jatkuvaa ja järjestelmällistä ja antaa johdolle ja johtoryhmälle ajantasaisen tiedon sekä toiminnan että talouden tilanteesta ja asetettujen tavoitteiden toteuttamisesta. Henkilöstön osallistumista johtoryhmässä laajennetaan, mikä tukee yhtenäisen kuvan vahvistumista Kansallisarkiston tavoitteista ja toiminnan tuloksellisuudesta koko henkilökunnan keskuudessa.

Hallintopalvelut tarjoaa proaktiivisesti palveluita substanssitoiminnoille. Kansallisar-

kiston voimavaroista merkittävä osa tulee budjettirahoituksen ulkopuolisista projekteista. Kansallisarkisto vahvistaa entisestään hankeosaamistaan ja kohdistaa voimavarojaan ulkopuolisen rahoituksen hankintaan ja hallintaan. Toimitilojen käyttöä tehostetaan ulkopuolisin kumppanuus- ja siinä huomioidaan kestävä kehityksen periaatteet vaarantamatta kansallisesti merkittävän asiakirjallisen kulttuuriperinnön säilymistä.

STRATEGINEN TAVOITE 4.2.

Henkilöstön osaamisessa ja koulutuksessa painotetaan digitaalisen toimintaympäristön hallintaa, verkottunutta toimintatapaa sekä Kansallisarkiston kykyä hoitaa tehtäviään valtakunnallisesti.

Digitalisaatio muuttaa Kansallisarkiston henkilöstön työtehtäviä ja osaamisvaatimuksia. Strategiakauden alussa tehdään strategisiin linjauksiin perustuva osaamiskartoitus, johon uudet rekrytoinnit ja olemassa olevan henkilöstön kouluttaminen pohjautuvat. Johtoa koulutetaan muutostoimintaan ja valmentamaan johtamiseen,

jotta se pystyy tukemaan henkilöstöä muutoksessa ja tunnistamaan henkilöstön yksilölliset kehittymistarpeet sekä kehittämään Kansallisarkiston toimintaa kokonaisuudessaan strategisten linjausten mukaisesti. Voimavarojen joustavaan käyttöön palvelualueiden välillä kiinnitetään johtamisessa erityistä huomiota.

Uusien työntekijöiden perehdyttämisessä otetaan käyttöön mentorointi. Henkilöstökoulutuksessa keskitytään digitaalisten valmiuksien ja hankeosaamisen lisäämiseen sekä viestintäosaamiseen. Kansallisarkiston yhteisöllisyyttä ja henkilöstön työhyvinvointia tuetaan.

Digitaalisten palveluiden rinnalla perinteiset tutkijasalipalvelut jatkuvat koko strategiakauden, mutta digitoinnilla, tietopalveluprosessien digitalisoinnilla ja sähköisten palveluiden edelleen kehittämisellä painopistettä siirretään määrätietoisesti sähköisiin palveluihin. Yhteistyötä julkishallinnon ja muiden arkistotoimijoiden kanssa edistetään palveluiden resursoimiseksi ja asiakaspalvelun turvaamiseksi. Säästöt koh-

dennetaan perinteisiin tietopalveluihin. Hallintopalveluissa painotetaan valtionhallinnon yhteisten palveluiden käyttöä sekä yhteistyötä muiden julkishallinnon toimijoiden kanssa. Hallintopalveluissa kehitetään substanssipalveluiden tavoitteita tukevaa hankintaosaamista. Voimavarojen tarkoituksenmukaisessa ja kustannustehokkaassa suuntaamisessa hyödynnetään kansallisia ja kansainvälisiä vertaisarviointoja.

STRATEGINEN TAVOITE 4.3.

Kansallisarkiston tavoitteena on, ettei Suomessa enää rakenneta uutta arkistotilaa analogisille aineistoille. Tavoite saavutetaan panostamalla aineistojen vastaanottoon digitaalisessa muodossa, viranomaisilla vielä olevan aineiston massadigitointiin sekä jo vastaanotettujen aineistojen takautuvaan digitointiin. Tavoitteen saavuttamista tukee selkeä menettelytapa, jolla päätetään sekä hävitettävistä että kulttuurihistoriallisen ja tieteellisen arvon perusteella pysyvästi arkistoitavista aineistoista. Aineistonhallinta ja hyvä logistiikka tukevat tarkoituksenmukaisia toimintatapoja.

Kansallisarkiston aineistonhallintajärjestelmä ulotetaan laitoksen kaikkiin analogisiin aineistoihin. Senaatti-kiinteistöjen tilanhallintaohjelmaa hyödynnetään suunniteltaessa ja aikataulutettaessa arkistoitavaksi määrättyjen aineistojen vastaanottoa ja logistista suunnittelua valtakunnallisella tasolla. Kansallisarkisto selvittää strategiakaudella analogisten palveluidensa käyttöasteen ja taloudellisuuden. Toimitilojen käyttöä edistetään hakemalla julkishallinnon toimijoista kumppanuuksia ja tuottamalla näiden kanssa yhteisiä palveluita.

Veikkausvoittovarojen väheneminen vaikuttaa Kansallisarkiston valtionaputoimintaan. Kansallisarkisto tuottaa yhdessä valtionapuarkeistojen kanssa taloudelliseen tilanteeseen perustuvan kehittämissuunnitelman näiden toimijoiden tuottamien palveluiden tarkoituksenmukaisesta yhdistämisestä ja yhteisistä tilaratkaisuista.

STRATEGINEN TAVOITE 4.4.

Kestävän kehityksen tavoitteet otetaan huomioon kaikessa toiminnassa.

Ilmaston lämpeneminen on vakava, koko ihmiskuntaa uhkaava vaara. Se edellyttää määrätietoista kestävästä kehitystä tukevia ratkaisuja. Kansallisarkisto parantaa toimitilojensa tehokasta käyttöä sekä valtakunnallisella että paikallisella tasolla. Laitos toteuttaa kaikissa toimipaikoissaan valtioneuvoston julkisten palveluiden yhteistoiminnan vahvistamiseksi valmistelemaa strategiaa.

Sisäiset kokoukset hoidetaan etäyhteyksillä. Etäneuvottelujärjestelmää hyödynnetään mahdollisimman paljon myös ulkoisten sidosryhmien kanssa pidettävissä kokouksissa.

STRATEGINEN TAVOITE 4.5.

Ulkoisen ja sisäisen viestintä antavat asiakkaille, sidosryhmille ja omalle henkilökunnalle luotettavan, ajantasaisen ja myönteisen kuvan Kansallisarkiston toiminnasta.

Kansallisarkiston ulkoinen viestintä on vuorovaikutteista ja aktiivista. Sen keskeinen tehtävä on lisätä Kansallisarkiston sekä sen aineistojen ja palveluiden tunnettuutta. Viestintä tukee Kansallisarkiston johtamista ja edistää strategisten tavoitteiden saavuttamista.

Sisäisessä viestinnässä kannustetaan toimipaikkoja viestimään aktiivisesti omasta toiminnastaan. Kussakin toimipaikassa on viestintävastaava, jonka tehtävä on välittää tietoa keskeisistä tapahtumista ja sidosryhmätoiminnan edistymisestä laitostasolla ja paikallisesti.

Verkkoviestintä on Kansallisarkiston kaiken viestinnän keskeisin kanava. Sosiaalisen median hyödyntämistä kehitetään suunnitellusti. Julkisen keskustelun käyminen kuuluu tutkimuskulttuuriin ja tukee kuvaa Kansallisarkistosta omien eettisten arvojen ja tutkimuseettisten periaatteiden mukaisena toimijana.

Suunnittelussa kiinnitetään huomiota viestinnän etiikkaan polarisoituvassa yhteiskunnassa, jossa vastakkaisuudet helposti kärjistyvät. Kaiken viestinnän tavoitteena on edistää vahvaa kuvaa Kansallisarkistosta hyvämaineisena ja luotettavana toimijana ja asiakaslähtöisten palveluiden tuottajana. Onnistumista arvioidaan säännöllisesti osallistumalla julkishallinnon vertaisarviointeihin ja asiakaspalautteeseen.

ISBN 978-952-7323-03-8

ISSN 2489-7167